

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

1937

V aastahäik

Toimetaja A. ECKBAUM. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, S. Karja 2, pk. 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 4

Aprill

Kevadised vood.

Saagem iseseisvaks seesmiselt.

Meie rahvuse hingeelu ja vaimulaadi kujunemisele on sügava pitsati vajutanud mineviku sajandid. Sajandite pikkune seljaküürutamine mõisniku ja „saksa“ ees on istutanud meie inimeste hinge iseloomujooni, millest vabanemine nõuab kõigilt rahvaliidmeilt suuri pingutusi. Meie õnneks on neist iseloomu puudustest teadlikud ka need, kelle õlgadel lasub riigi ja rahvuse saature juhtimine. See annab põhjust lootuseks, et vastavalt poolt püütakse kõigiti kaasaaidata selleks, et kõrvaldada meie inimeste hingest iseloomujooni, mis on iseloomulikud s u l a s e h i n g e e l u l e, kuid mis täitsa ebakohastena tunduvad rahvuse juures, kes on omaenda peremeheks omal maal.

Et meil vabade, iseteadvate, teovõimsate kodanikkude kasvatamise alal on veel palju teha, seda kriipsutas erilise teravusega alla Riigivanem ühes möödunud aasta lõpul peetud kõnes. Kõneldes üleriiklikul koolijuhatajate kongressil muu hulgas ka vabast kasvatuses, väitis riigivanem kokkuvõtlikult järgmist:

„Peame julgelt tunnistama, et meie rahvas on see, kes mitusada aastat ei ole saanud vabalt areneda, kellelt olid ära võetud kõik vaba arenemise võimalused, nii et ta oli pandud hingeliselt ja kehaliselt kammitsasse. Ja rahvas, kelle vaba arenemine oli takistatud, pidi jääma kiduraks. Võtke üks taim keldris, tal ei tule ühtegi rohelist lehte, ta ei näe valgust ja närhub. Sama on ka rahvaga. Meil ei tarvitse siin silmi kinni pigistada, vaid meil tuleb leida vastuabinõusid. Ja üheks abinõuks on v a b a k a s v a t u s. Peame oma koolides ja avalikus elus ja noorsoo juures katsuma välja kiskuda seda, mis meie rahvale kahjulik ja võõras ja kasvatuses mitte seda teed sammuma, et meie oma ümber ühe suure kogu inimesi saame, kes ainult plaksutavad ja järele kiidavad. Vastu vett ujuda on raskem kui pärivett ja et vastu vett ujuda, selleks peab olema tahtejõudu, iseloomu ja julgust. Meil tuleb nii mõnigi kord ujuda vastu vett ja peame sagedasti tegema seda, mis meile armas ei ole teha. Aga kui kohus seda nõuab ja kui meie oleme aru saanud, et sellega head teeme ja oma kohust täidame, siis võime seda teha julgesti. Kui tahame demokraatlikku riiki üles ehitada, siis ei saa seda sellega kätte, et suure kogu inimesi õpetame ainult järgi kiitma, et neist mitte iseseisvaid iseloomusid luua. Meie ei ole sandid teiste rahvaste hulgas. Peame oma demokraatia kasvatamiseks julgeid ja iseseisvaid iseloomusid arendama. Kui meie ainult selle peale välja läheksime, et kõik oleksid ainult heakskiitjad ja peanoogutajad, siis viime oma kultuuri, oma riigi ja rahva tuleviku hädaohtudele vastu.“

Neis, meie riigi esimese kodaniku poolt väljendatud mõtetes peitub sügav tõde. Rahvalitsuslikele põhimõtetele rajatud riigivormis etendab suurt osa kodanikkude vaba isetegevus. Mida rohkem on arenenud kodanikkude isetegevuse vaim, seda suuremaid tagajärgi saavutab nii üksikisik kui rahvus oma isikliku elu korraldamisel ja ühiskondlike algatuste teostamisel. Ei ole mõeldav, et inimene, kes harjunud teotsema vaid teiste näpunäidete järgi — suudaks suurt korda

saata olgu majandusliikude või kultuuriliste ettevõtete edasiviimisel. Sattudes olukorda, kus seljataga puudub juhtiv käsi — on teiste näpunäidete järgi teotsema harjunud indiviid teovõimetu, abitu ja kõigi tuulte kõigutatav. See on paikapidav nii üksikisiku, ühiskondliku kihi kui rahvuse kohta. Sellepärast püütaksegi Lääne-Euroopa arenenumais maades nii palju rajada kodanikkude vabale isetegevuse vaimule. Vaba isetegevuse vaim saab aga väljaareneda vaid nende kodanikkude juures, kes on suutelised elunähtusi ja olukordi hindama omaenda silmadega. Võime hinnata olukordi oma isiklike tõekspidamiste järgi sisendab inimesele eneseusaldust. Süvenev eneseusaldus tõstab isiku eneseteadvust. Eneseteadvusega isikul aga jätkub julgust enda ja kaaskodanikkude õiguste eest väljaastumiseks, kui olukord seda nõuab.

Julgus olla igas olukorras „mina ise“

— on aga tähtsamaid eeldusi, millele tugeneb kodaniku iseseisev teotsemisvõime.

Tuleb võtta teatavaks, et tõeline vabadus ei peitu mitte selle või teise välisvormi kummardamises või pimesilmses jälgendamises, vaid tõeline vabadus peitub õige suurel määral just isiku enda seesmises iseseisvuse tundes. Isiku seesmine iseseisvuse tahe on tagatiseks, et rahvus ka siis ei kao maailma näitelavalt, kui ähvardava välissurve või ootamatu sõjalise katastroofi tõttu näib seisukord tõesti lootusetuna. Sellepärast jääb igavesti vananematuks hüüdlause — saagem iseseisvaks seesmiselt, sest seesmine iseseisvus tagab rahvuse ja riigi välise iseseisvuse ja olemasolu. Neilt lähtekohtadelt muutub täiesti arusaadavaks meie juhtiva riigimehe mõttekäik, et oma demokraatia kasvatamiseks

peame arendama julgeid ja iseseisvaid iseloomusid,

sest „kui meie ainult selle peale välja läheksime, et kõik oleksid ainult heakskiitjad ja peanoogutajad, siis viime oma kultuuri, oma riigi ja rahvuse tuleviku hädaohtudele vastu.“

Pole kahtlust, et vastuvett ujumine on palju raskem kui pärivett ujumine, sest vastuvett ujumine ei nõua mitte ainult iseloomu, tahtjõudu ja julgust, vaid vastuvett ujumine nõuab loetletud eelduste kõrval ka eneseohverdämist. Kirjanik A. J a k o b s o n oma möödunud aastal ilmunud romaanis „Metsalise rada“ räägib „õhunuusutajaist“, kelle purjed on valmis püüdma ükskõik millise maailma tuuli, kui sellest aga tuleb kasu isiklikule heaolule. Isiklik heaolu ongi peamiseks põhjuseks, miks meie ümbritsevas elus näeme teovõimsate vastuvett ujujate kõrval niipalju elukutselisi „peanoogutajaid“, sest heakskiitva peanoogutamise tulemuseks on nii mõnigi kord aineliste hüvede saavutamine, kuna kriitiline suhtumine võib tuua vastupidiseid üllatusi. Et see tõesti nii on — eks seda tõendanud meie elunähted juba tsaariaegse Vene surveaegadel.

Kuid omariikluse teise kümnendi lõpul oleks tõesti aeg, et hakkaks karva ajama see eluhoiak, mis isikliku heaolu püüab alati seada kõrge-

male üldsuse hüvangust. Et inimene eelkõike hoolitseb oma isikliku heaolu eest, see on inimlikult arusaadav ja nähtavasti omane noorele ühiskonnale, kes sajandite jooksul on pidanud eemal olema kõigist inimvääriilistest ainelistest ja ühiskondlikest hüvedest. Ent isikliku heaolu taotlemise kõrval tuleb elada ka ühiskonna ja rahvuse huvidele, sest üksikisik on kaduv, kuid rahvus jääb. Sellepärast on endastmõistetav, et iga elada tahtva rahvuse ja ühiskonnaliige peab olema suuteline isikliku healuhuvide ohverdamiseks rahvuse eluhuvidele, kui olukord seda ettekirjutab. Ajalugu tõendab, et mida rohkem leidub ühiskonnas isikuid, kes olupoliitilise purjedeseadmise asemel on valmis mehiseks eneseohverdamiseks ja vastuvoolu ujumiseks, seda elujõulisem on ühiskond ja seda tugevam rahvus. Noorte maailmavaade ja eluhoiak on tavaliselt alati idealistlikum vanade omast ja sellepärast leidub nende hulgas ka rohkem vastuvoolu uujaid. Milles aga tuleb kasvada teadlikuks — on tõde, et

vastuvoolu ujumine on vaid siis õigustatud, kui sellega saab tagajärjekalt teenida eesti ühiskonda ja rahvast.

Kui riigi esimene kodanik, kes teadlik oma kaaskodanikkude puudustest, leidis vajaliseks allakriipsutada, et „meil tuleb nii mõnigi kord ujuda vastu vett ja peame sagedasti tegema seda, mis meile armas ei ole teha. Aga kui kohus seda nõuab ja kui meie oleme aru saanud, et sellega head teeme ja oma kohust täidame, siis võime seda teha julgesti,“ siis on need tõesõnad Magna Charta'ks, mis tuleks pändada järgnevaile generatsioonidele.

Juhan Viidang.

Noored, meie kohus on istutada puid.

Paljudes vanades ja asundustaludes, eriti Põhja-Eestis, puuduvad viljapuuaiad. Põhjused võivad olla mitmesugused: ei ole veel jõutud viljapuuaedu asutada, või ei ole läheduses puukoole, kust oleks saadud kohaseid viljapuid.

Maanoored, meie peaksime oma jõu tööle rakendama, et igas talus oleks viljapuuaed.

Sageli jätavad vanemad aia rajamata, seletades: meie enam viljapuude saaki ei näe, see on noorte töö. Seega on luba käes — noored tööle! Istutades kodu ümbrusse viljapuid, kaunistame seega oma kodu ning saame vaeva katteks maitsvat puuvilja.

Kirjeldamatu on mõnutunne, mida naudime, tundes rõõmu ülesehitavast tööst.

Esimeses järjekorras viljapuudest istutame õunapuid ja marjapõõsaid, kuid ei unusta ka ilupuude ja põõsaste istutamist.

Kevadel viljapuude istutamine algab, kui suurvesi on nõrgunud mulda ning maa tahenenud. Kõige pealt mõeldame istutamispaiگاale õunapuudele vastavad kaugused — 8×8 või 8×10 meetrit, teistele vastavalt puuliikidele. Nüüd kaevame istutusaugud, keskmiselt 1,5 m. läbimõduga ja 60 sm. sügavad. Enne istutamist lõikame istutatava noore viljapuu jämedamate rebenenud juurte otsad terava noaga tasaseks, nii et lõikepind jääb allapoole. Selle järele lõõme kesk istutamisaugu tugi-teiba. Auku ajame augu lähedalt parimat mulda nii palju, et kui noore puu

Hällimaa.

*Panid su suule tinase sõba,
— mataks sind, mataks su oma sõna;
laulsid su päitsil surmalaulu.
Aga su süda surmaks ei vana
olnud: veel enne koitu juba
adra viisid väljale vaole.*

*Enne päikest, enne kukke ja koitu
kännad ja laulad, laulad ja künnad.
Maa ja maja on tilluke: väike;
aga, lapike, küllap sa kannad
naise ja lastele katet ja toitu!
— Vaata, nüüd tõuseb hommikupäike!*

*Künnad ja laulad, laulad ja künnad.
Rästas vaol sulle vilistab kaasa,
päike kulmelt kuivatab higi.
Mattab väikemees üle aasa: —
piima nõrguvad ema rinnad,
last oma suruden südame ligi.*

*Vend su kord lausil kaamena leidis
surihame all külma ja halli.
Taas su südametukseid kuulen.
Kaseoksale kinnitas hälli.
Laulis ema, oo kuis ta laulis!
Sulle minagi, hällimaa, laulan!*

Roopi Hällimäe

(Kogust „Päikese maja“)

paneme istutusauku ja ajame mulla juurtele, peab puu jääma sama sügavale kui oli puukooliski, juure kael jääb aga maapinnale.

Mitte sügavamale, ennem kõrgemale tulevad puud istutada. Sügava istutuse puhul maapinna juurest puutüvi kasvatab palju võsusi ning esineb hiljem ka teisi halbu nähteid. Istutusauku aetud muld tuleb kinni sõtkuda, et puu palju ei vajuks. Nüüd asetame puu istutukauku nii, et tugiteivas jääks lõunapoole külge, takistades lõunapäikese varakevadist mõju. Kuna silma järgi on algul raske puud õigesse sügavusse asetada, on soovitatav tarvitada sirget lat-

ti, mis asetatakse risti üle augu. Vaatame, et puu juure kael jääks latiga tasa või veel kõrgemale. Juured juhitakse igas suunas laiali, pillume mulda peale ja sõtkume kinni.

Lõpuks lõikame tugiteiba nii lühikeseks, et ots istutatud puu krooni ei ulatuks, seome puu tugiteiba külge asetades sideme kohta puu ümber kase tohu. Kevadise istutuse puhul tuleb puud kasta, pangitais vett puu kohta.

Noored, — kel võimalus, võtke iljapuude istutamistöö koduaias endi kanda: see töö ei ole raske.

Aug. Pentjärvi.

Rootsi maanoorteringe külastamas.

Kõneldes Rootsist, mainitakse sageli sealset kultuuritaset mitmekülgse eeskujuna. Ongi rootslased juba aastasadu võinud rahulikult välja kujundada oma elustiili. Juba laeval Stokholmi saarestikus, kus vaheldub sammaldunud kaljuisaari metsarohkete ja murumätastele sarnlevate saarekestega, peegeldub kõikjal elu, stiiliküllased elamud kooskõlas vaheldusrikkas looduses. Stokholm üllatab paljuga, liikumise kiirus suures rahus meenutab kasvatatud inimese ta-

sakaalukust. Puhtus ja kord valitseb kõikjal, ning võrratu palju leidub toredaid ehitisi ja ausambaid.

Stokholmis asub Rootsi maanoorte org. keskkohana Jordbrukare-Ungdomens Förbund, lühendatult JUF, s. o. põllumajanduslik noorsoo ühendus, mis asutatud 1918. aastal. JUF ümber on koondunud maanoorsugu alates 12 eluaastast, kuna vanaduse ülemmäär pole ette nähtud. Tegelikult tuleb vaadelda maanoorte liikumist Rootsis kahes osas:

1) maanoorteringide tegevust, kuhu kuuluvad algkoolide lõpuklassidest õpilased ja algkooli lõpetanud 12—16-aastased noored ja 2) vanema noorsoo sihiteadlikku koondumist JUF osakondadena üle riigi, kus liikmetest enamuses 16—30 a. vanused. 1936. a. oli Rootsis 535 JUF osakonda 26,670 liikmega. Osakondade piirkonnad vastavad umbes meie kihelkonnale. Kohaliku maakonna piirides on moodustatud osakondadest ühenduse pidamiseks maakondlik noorsoo ühendus.

Maanoorteringid töötavad kohalike osakondade piirkonnas sagedasti algkoolide juures. Maanoorteringide laiaulatuslikum organiseerimine algas Rootsis 1925. aastal ameeriklaste toetusel sealsete põllumajandusliikude noorte-klubide põhimõttel, kuid Rootsi traditsioonidele ja arengusuunale kohandatud. Praegu töötab umbes 350 maanoorteringi 8000 liikmega. Noorte organiseerumine on vabatahtlik, igäiks, kes vähemalt 12 aastat vana, võib astuda maanoorteringi liikmeks, kus kohustuslik mõne tegeliku tööülesande lahendamine kodutalus. Töötatakse vastavate noorte tööjuhiste alusel ringivanema ja noorte põllumajandus- ja kodumajanduskonsulentide nõuandel ja tarvilikul juhtimisel.

Külasthanin paljuid maanoori nende kodes, kursustel ja päevadel. Väljudes linnast saadab sealgi äärmine kiirus liiklemisel. Kihutava kiirrongi aknast paistab rohelist laudsiledaid heinamaid, sinetavaid metsi, kolletavaid viljavälju, millel kuppudena kerkivad kuhilad.

Peatudes Rootsi talus, äratab tähelepanu hoonete korrapärane asetus, maa ja ümbruse korralikkus ja puhtus. Hooned värvitud, kusjuures sageli punastest kõrvahoonetest eraldub heledatooniline elumaja. Veel suuremat puhtust võib leida köögis, tubades ja kõrvahoone-teski. Igal asjal on kindel panipaik, millest kinnipidamine on kogu perele endastmõistetavaks harjumuseks. Sama rikas on igapäevane talu-elu veel paljudest harjumustest, mis soodustavad puhtust ja korra hoidmist ning rikastavad perekonnaelu kultuurinimesele omaste kommetega. Näiteks: täpsus söögiaegades, korraga lauda istumine, meeldiv kord igapäevases söögilauas, korraga ülestõusmine ja tänamine —

need piasjad on igapäev peetavad. Viisakus kodus, tähelepanelikkus kaasanimestele, vanemate austus, külalislahkus ja alati valmisolek väikesteks teeneteks pole siin mitte sunnimääruseks suurteil päevadel, vaid igapäevase elu tarvilikuks harjumuseks. Säärvane traditsioonidest rikas maakodu annab noortele juba esimestel eluaastatel iseloomu väljakujundamise suuna, sihte, püüdeid ja tegevuse eesmäärke. Praegune arenev tehnika ja vahelduvad konjunktuurid majanduselus nõuavad isikult kiiret orienteerumise oskust, iseseisvat mõtlemist ja otsustamist, mis tugineb teadlikkusele ja õigele kalkulasioonile. Palju aitavad kaasa Rootsis maanoorteringid selleks, et kasvaks tulevane põlv, kes rikas traditsioonidest, täis lugupidamist minevikule, kuid võimeline olevas ühiskonnas tegutsema iseseisvalt ülesehitavate eesmärkidega. Kasvatava töö läbi mitmesugustel erialadel omandatakse oskusi, teadmisi ja õpitakse arvestama tasuvust — ühine töö ja mure loovad ühistunde, milles mõistetakse üksksteit.

Maanoorteringi liikmed töötavad mitmesugustel erialadel vastavalt tööjuhiste järgi, enamuses neist aladest on meilegi lähedased ja tuttavad. Leidub aian-duse, põldtaimekasvatuse, linnukasvatuse, loomakasvatuse, toitlustamise ja käsitöö ülesandeid. Särasilmil näitavad noored lopsakat keeduvilja, mille kasvatamisel oma jõu ja paremate püüetega haritud maa, valitud sordid, väetatud, puhastatud umbrohist, tõrjutud püsiva hoolega tülitavaid rõvikuiki. Peale tegeliku töö peavad noored arvestusvihikut, mis näitab kulutusi ja tulemusi, seega õpitakse hindama arvepidamise tarvilikkust ja harjutakse majanduslikult kalkuleerima. Mõnelgi noorel on tulud maasikaaia-st, kanakasvatusest või mõnest teisest ettevõttest nii suured, et üllatab isegi vanemaid, kes siis heatahtlikult kaasa aitavad noorte püüetele. Noori nende koduste tööde juures külatab noorte konsulent umbes kord kuus, andes nõu ja hinnates tulemusi. Kuna meeskonsulendid annavad juhiseid aian-duse, põllumajanduse, linnukasvatuse ja loomakasv. tööülesannetele, siis naiskonsulent hoolitseb toitlustamise, käsitöö ja teiste kodumajanduslikkude ülesannete täitmise eest. Samal ajal, kui põllumajanduse konsulent külatab noori koduste tööde juu-

res, annab kodumajanduskonsulent ringi keskkohas kursuse. Kursused noortele on 1—2-päevased ja samas kohas umbes kord kuus peetavad. Rootsis on maakondliku põllumajandusliku noorsoo ühenduse juures põllumajandus- ja ka kodumajanduskonsulent, kes külastavad järjekorras kõiki maanoorteringe.

Meelestub päev noorte toiduvalmistamise ja sissekeedu kursusel Riolas härra Jannsoni talus, kus kursust juhatas kodumajanduskonsulent Margit Stälfelt. Kursusest osavõtjaid oli 10 tütarlast 11—17 a. vanused. Nimetatud kursuslaste hulka peetakse soovitamaks, kuna liig rohkearvulist peret pole võimalik korralikult õpetada. Õpilased töötasid paaris, kusjuures igale oli vastavaid töid toidu ja hoidiste valmistamisest. Hoidiste valmistamisel tarvitati peaaesjalikult õhukindlate purkide hoidiseid, kuid seal kõrval vähe ka teisi alalhoiduviise, nagu mahlu, püreesid, keediseid, tarretisi ja marmelaade. Rootsi maanoored kasutavad otstarbekohaselt aiasaadusi; peale aiaviljade on marja- ja puuviljatoidud ning -joogid igapäevasel laual, mida soodustab ka suhkrumöödukas hind, mis meie hinnast odavam, kuid sealses elukalliduses väga odavana ja kõigile kättesaadavana tundub.

Lõunasöögi endile valmistasid kursusest osavõtjad ise. Laual, mis kaetud valge linaga, olid kahed taldrikud, külmtoidu taldrikul väike kahvel ja paberist suurätt kaunistatud lillekestega. Taldrikust paremal nuga, pahemal kahvel, taga lusikas ja veidi paremal klaas. Taldrikul oli asetatud lauale paberõhukeselt lõigatud leivaviile, kaunilt laotud või-mune, kann mahla-joogiga, heering üle valatud äädikaga ja üle riputatud suhkruga, aiaviljasalat koore kastega ja juust. Teiseks pakuti täidetud hakkliha palle kartuli ja lillekapsaga ning marjakisselli vahukoorega.

Peale sööki korraldati söögituba ja köök, korrati läbirääkides tehtud töid ja paar tundi hiljem joodi kohvi, mille juurde pakuti küpsiseid.

Nimetatud ümbruses ei olnud veel nimelist ringi asutatud, vaid noored töötasid kohaliku algkooli juhataja juhtimisel ja noorte-konsulentide nõuandel juba mitmesuguste tööülesannete juures. Samal õhtul peeti koolimajas noor-

teringi avamise õhtu, millest osa võttis ligi paarsada inimest, rohkesti noori ja ka vanemaid, kes noorte tööst huvitavad. Koosolek algas peale avasõna ühise sama maakonna lauluga, mida lauldi püsti seistes. Avamisel ja järgnevas kõ-

Rootsi noored kursuse lõpul.

nes algkooli juhataja härra Björnson tuletas meelde tehtud tööd, mainides eesmärke, milleni tuleb püüda ja jõuda; ühtlasi tervitas mind külastamise puhul ja palus Eesti maanoortele teravõtteid kaasa viia. Järgnes koorilaule, ilulugemisi noortelt ja pikem selgitav kõne valguspiltidega noorte konsulentilt hra. S. Lindströmilt. Valguspiltideks näidati paremaid noorte tööettevõtteid mitmesugustelt aladelt, tööettevõtteid üksiktöödest, võistlusi, näitustelt väljavõtteid ja pidulikku sündmust. Tervitasin minagi selges eesti keeles, mille ilus kõla ja voolavus üllatas rootslasi. Lõpuks paluti teise tupp, kus oli kaetud kohvilaud püsti-lauana, — esimesena paluti võtta külalist. Peale kohvijoomist mindi koju — nii võis igaüks juba kell 22 kodust rahu maitsta.

Noorte tööle aitavad kaasa vabatahtlikult algkoolid, andes nõu ja juhtnõore, samuti ka ruume kasutada, kuid paljudel JUF osakondadel ja ringidel on oma tarvetele vastavad rahvamajadki.

Meeldivate päevade eest Rootsi maanoorteringide peres — südamlikku tänu JUF sekretär hra agr. Sigurd Svenssonile, paljudele noorte kodumajandus- ja põllumajanduskonsulentidele, ringivanematele ja särasilmalistele noortele.

Alide Reindorf.

Kevade tulek.

Küll tänavu tuleb kevade õhinaga!
Põõsad pumuvad urvapaela,
lumekell sirutab kulu seest kaela, —
veed muudkui voolavad kõhinaga!

Lööb sipelgapesa kihama, sumisedes
lendab mardikas. Päike särab!...
katusel varblaste meeletu kära, —
õhk mullast päikseni kumisemas.

Tuul külast toob vanlri lõginat, kannab kaugeid
hääli üle vee, üle järve pinna.
Mudased teed, ei saa kuhugi minna.
Järv nagu suur pisar maaeide laugel.

Konn unustas enda krooksuma vette,
kurgus kevadhelin kähe.
Põõsaile kasvanud rohelist pähe,
kask nagu naerataks enda ette.

Frida Ulm.

Maanoorteringide tööülesandeid.

Kümme katset noortele taimekasvatuses.

Peale mitmekesiste väetiskatsete korraldamise (v. Maanoored nr. 3 — 1937) on maanoortel võimalus tegeleda rea muude katsetega taimekasvatuse alal. Allpool toome kümme erisugust katset, millele tuleks esijoones pühendada tähelepanu.

1) Proovime külvisid idanemiseks. Külvisid idanemiseks proovimine on hädavajalik. Prooviks võtame külvatavast viljast mitu peotäit teri, segame need, eraldame sealt 100 või 200 tera. Teraid olgu läbisegi võetud ilma erilise valimiseta. Idanemiseks lõikame rohumätta 5—6 sm. paksu ja 15×20 sm. suure, kuhu laotame terad peale idanema, vajutades neid nõrgalt mättale tõmmatud joontesse, katame märja linase riidega ja asetame peale samasuguse rohumätta rohkemaraga vastu linast riiet. Tekitab raskusi rohumätta saamine, võime kasutada ka tavalist niisutatud turvast. Seemneid võime idandada ka lillepotis mulla või liiva sees, või kahe taldriku vahel, ku-

hu on idanemiseks seemned laotatud märja puuvillase, villase, linase riide või filtri paberi vahele. (v. Maanoored 1934 lhk. 69—70). Idanemine vältab keskmiselt: rukkil, nisul, odral, tatral, hernel, vikil, oal, ristiku seemnel, mesikal, lutsernil ja siguril 10 päeva; kaeral, timutil, peedil, kanepil, kurgil ja kõrvitsal 14 päeva; keraheinal, aruheinal, segaheinatel, rebasesabal, kasteheinatel, köömnel 21 päeva ja nurmikutel ning puuseemnetel üle 28 päeva. Millal on külvisid idanemine hea, rahuldav ja halb?

2) Proovime mulla happesust põllul lakmuspaberiga. Kuna taimed ei kasva hästi hapukatel muldadel, siis on vaja proovida põldudel mulla happesust. Kõige sobivam on seda teha siis, kui maa on tugevast vihmasajust märg. Tuleb minna piki põldu, kaevata labida täis siit ja sealt, nii lõigata iga labidajäljesse noaga auk, umbes poole künnikihi sügavusele ja toppida noaauku riba sinist lakmuspä-

berit, selle järele muld paberi ümber tihedalt kinni vajutada. Tunni möödumisel tuleb niiske lakmuspaber ettevaatlikult mullast välja võtta ja paberi värv taskuraamatusse joonestatud põlluplaanile märkida. On sinine riba punaseks muutunud, on maa hapu ja vajab lupjamist, sest hapu muld muudab paberi värvi punaseks. Sageli võib kannatada lubjapuudust ainult osa põldu.

On muld põllul kuiv, siis võib sama katsed teha ka kodus. Võtame 2—3 teelusikatäit proovitavat mulda ja segame ühe teelusikatäie keedusoolaga, juurde lisades puhast vihma vett, kuni muld muutub poolvedelaks. On sool lahustunud, proovida segu sinise lakmuspaberiga. Muutub see mõne minutiga roosaks, siis on tegemist tugeva happesusega ja lupjamise tarvidusega, ilmneb roosa värv alles tunni-paari pärast, siis on muld hapukas, savise mulla korral lupjamisväärne, jääb paber siniseks, siis on lupjamine ülearune.

3) Millal külvata juurvilja? Katsed on näidanud, et paremaid saake saadakse varasematest külvidest. Oma silmaga selle nägemiseks külvame harilikul juurvilja põllul osa ridu võimalikult varakult, enamuse, teine osa harilikul ajal, kolmas osa aga hiljem, nädalate pikkuste vahedega. Hoolitseme kõikide eest võrdset. Suvel jälgime erinevusi taimede kasvus ja sügisel võime võrrelda ka saaki, kaaludes erikülviaja vagudelt saak teatud pindalalt.

4) Millal juurvilja harvendada? Juurvilja saagile avaldab erilist mõju õigeaegne juurvilja harvendamine. Juurvili tuleb harvendada siis kui taimed on kasvus kahes kolmes lehes. Harvendus peab toimuma kohe alul kas ühele või paarile taimele. Selgusele jõudmiseks harvendame harilikul juurviljapõllul osa vagusid siis kui taimed on paaris-kolmes lehes, teine osa aga nädal või koguni paar nädalat hiljem. Suvel jälgime kasvuvahesid ja sügisel kaalume teatud pindalalt saagi ja võrdleme tulemusi. Vahed ei ole mitte väikesed.

5) Millal hävitada juurvilja-põllult umbrohi? Selgusele jõudmiseks umbrohu mõjust juurviljasaagile, korraldame harilikul juurvilja põllul selleks umbrohuhävi-

tamise katsed. Osa vagudelt hävitame umbrohu varakult teistelt hiljem ja kolmandatelt veel hiljem, jättes umbrohuhävitamise ajavahemikkudeks eriridadel nädal või paar. Ühel osal hävitame ainult kaks, teisel aga kolm korda umbrohtu. Jälgime taimede kasvu ja sügisel võrdleme saake. Erinevused saagis on võrdlemisi suured!

6) Parema harimine kartulile. Korralik harimine tõstab tunduvalt kartuli saaki. Osa põldu, nii pea kui umbrohi tärgranud ja kartulid ülestõusmas äestame paar kolm korda ja enne õitsemist muldame neli-viis korda ja põllu hoiame umbrohust puhta. Teist osa põldu haritakse nii nagu seda on tehtud talus seni. Sügisel võrdleme saake.

7) Kuidas mõjub talinisu keevadine orase äestamine. Kevadel kui põld niivõrd tahtunud, et kannab hobust ja muld variseb vabalt äkkepulkadelt, äestame talinisu orast õhtupoolikul, mil on oodata pea vihma tulekut. Osa nisupõldu äestame kaks korda, teist osa kord ja kolmanda osa jätame äestamata. Suvel jälgime taimakasvust ja umbrohtude esinemises äestamise mõju ja tulemusi. Äestamine peab mõjuma soodustavalt nisukasvule.

8) Katsetame mitmesuguseid külviaegu. Kuna varane külv annab pikema kasvuaja, siis on enamuses ka varasematel külvidel kõrgemad saagid. Peale harilikkude külviaegade külvame samale põllule lapikene vilja hiljem ja kui võimalik, siis ka varem. Juurvilja ja kartulite juures on võimalik kerge vaevaga võrrelda ka erikülviaegade saake, kuna teraviljade juures on see tülikas, nii siis vaid katses vaatleme seda, kuidas mõjub eri külviaeg taimakasvule, talvitumisele, üldise saagi hulga ja ka omadustele.

9) Katsetame uusi sorte. Katsejaamades on jõutud selgusele, et rida uusi sorte on väärtuslikum senitarvitatutest. Missuguste teraviljade ja teiste kultuuride sordid on kohased katsetada kusagil ümbruses, seks pöördume maatulunduskonsulendi poole, kust saame vajalikke juhtnööre ja abi katsetatavate seemnete saamiseks. Säärastes katsetes külvame kõrvu mitmed

uued sordid, uued juurvilja, uued kartuli ja uued teraviljade, rukki nisu, kaera, odra ning kaunviljade sordid ja jälgime neid kasvu ajal. Säärastest katsetest näeme, kuidas mitmesugused uued sordid välja näevad, kuidas need talvituvad, kuidas on nende vastupidavus haigustele, kahjuritele, kuidas seisundlikus, valmimise aeg, ühtlus, tera kvaliteet, suurus ja muud omadused.

Sääraseid katseid korraldades üks ringiliige korraldab katsed uute rukki sortidega, teine valib odra, kolmas kaera, neljas nisu, viies kartuli, kuues juurvilja või mõne muu teise kultuuri. Ka võib sama katset ringis korraga paar liiget korraldada.

10) Katsetame uudiskultuure. Meil on rida uudiskultuure, mis laiemas ulatuses veel tundmata. Säärasteks uudiskultuurideks on: lut-

sern, mesik, lupiinid, sojauba, päevalill, mais, söödakapsas, topinambur ja suhkrupeet. Muretseme mõne uudiskultuuri seemet, uurime kirjandusest ja maatulunduskonsulendi käest kuidas tuleb uudiskultuure kasvatada ja külvame mõnd või korraga mitut uudiskultuuri. Nii on meil võimalus tundma õppida uudiskultuuride omadusi ja katsetada nende võimalusi igapäevases elus.

Kui neid mitmesuguseid katseid ringis organiseerida, siis võib seda nii korraldada, et igal liikmel on erisugune katse või vaatlus, mille tulemustega katsetes süvel tutvunud. Kuid häid tulemusi annab kaitsete korraldamine ka võistluse alusel, kus korraga mitmel liikmel sama katse.

Mag. agr. E. n. d. V i n t.

Rajame heinaliikide vaatluslapid.

Heinaliikide vaatluslappide ülesandeks on võimaldada tundma õppida üksikuid heinaliike mitmesugustel arenemisastmel. Selle kõrval võib teataval määral, tutvuda ka üksikute liikide omadustega. Soovitav on jälgida, kuidas üks või teine liik külvi järgi areneb, kas kiirelt või aeglaselt. Teiseks — kaugele jõuavad arenemises erilised külviaastal, kas loomiseni ja õitsemiseni, või jäävad orase astmesse. Järgmisel kevadel vaatleme, kuidas on üksikud liigid ületalvitanud, kui vara alustab igaiüks kasvu, millal hakkab looma ja õitsema, kas annab ka seemet, kuidas on ädalkasv ning kas kannatab haiguste all. Pikema aja jooksul selgub ka kui pika kestvusega on iga liik.

Olgu aga tähendatud, et vaatluslappi ei saa kasutada kõigi küsimuste otsustamiseks. Eri omadustega ja nõudmistega liigid on siin asetatud ühtlastesse tingimustesse. Sellepärast on täiesti loomulik, et ühed liigid, milledele kasvuolud vastavad, arenevad paremini, kuna teised, mis sellele maale vähem sobivad, normaalselt ei arene. Selle järgi ei tohi aga otsustada, et viimased meie niitudele ja karjamaadele ei sobi. Seal võivad mulla ja niiskuse olud olla hoopis teistsugused ning liikide aias kindralt arenenud liigid anda väga head saaki.

Vaatluslappidelt võib koguda ka heinaseemet; sellisel korral tuleb hoolega jälgida seemne valmimist. Mitmel liigil variseb seeme väga kergesti ja võib seega põhjustada liikide segunemist lappidel. Ei taheta seemneid koguda, siis tulevad lapid enne seemne valmimist ära niita.

Heinaliikide vaatluslappide kohta tuleb teha jooksivad ülestähendusi, et hiljem oleks võimalik täpsemaid seletusi anda.

Heinaliikide vaatluslappide rajamiseks valitagu sobiv maa, koolimaja, meierei, põllumeeste seltsi või mõne muu asutuse juurde, kus võimalik heinaliike demonstreerida suuremale hulgale.

Igal juhul peab aga vähemalt üks ringi või klubi liige elama rajatavate vaatluslappide läheduses, kelle ülesandeks jääb lappide jooksev korrashoid. Ei leidu nimetatud asutuse juures sobivat maad, või asuvad need klubi või ringi liikmetest liiga kaugel, siis on kohasem vaatluslappi rajada mõne liikme kodutallu. Ka siin peaksid vaatluslapid asuma kohal, kuhu õppe- ja demonstreerimise otstarbel kergesti juurde pääseb ja kus korrashoid hõlpsam.

Maa-ala valida soovitatavalt 12×6 meetri suurune. Maa tuleb korralikult ümber kaevata ja hoolega umbrohu

juurtest puhastada. Lahjale väetamata maale on soovitatav küllida 1 kg. nitrofoskat (või 1 kg. superfosfaati, ½ kg. kaalisoola ja 1kg. lubisalpeetrit).

Enne seemnete külvi tuleb rehitseda muld täiesti peeneks ja pind tasaseks. On maa ette valmistatud, planeeritakse pikuti maa-ala keskele ja äärtele meetri laiused teed. Seega jääb kummalegi poole keskteed 1½ meetri laiune ja 10 meetri pikkune külvipeenar (peenraid mitte üldisest pinnast kõrgemaks teha). Mõlemad peenrad jaotatakse kümneks ühe meetri laiuseks külvilapiks. Heinaseemned tulevad lappidele küllida reas. Selleks tõmmatakse igale lapile 25 sentimeetriliste vahedega 4 väikest, paari sentimeetri sügavust vaokest, otstaga vastu keskmist teed. Nendesse vaokestesse külitakse heinaseemned, igale lapile (4 rida) eri liik, juuresoleva kava kohaselt. Külvi teostada võimalikult mai kuu jooksul, mida varem seda parem. Seemned katta õhukese mulla korraga.

Kohe külvi järgi on soovitatav asetada iga lapi juurde kepik, ühes vastava heinaliigi nimetusega.

Karusmarjapõõsaste paljundamisest.

Et karusmarjapõõsaid pistikuna paljundada on palju halvem kui sõstraid, siis peab neid teist viisi ja nimelt paend oksavõrsiku abil paljundama. Kui vanemaid marjukandvaid karusmarjapõõsaid on aias juba olemas, siis haritakse muld nende all ja vahel hästi läbi ja väetatakse korralikult peene sõnnikuga. Ka veega lahjendatud virtsa või nitrofoska lahu (20 gr. 1 pange veele) võib anda. Kevadel vara, umbes aprillis, lõigatakse vanad, musta koorega ja samblikutega kattunud karusmarja oksad pöösast välja. Kasvama jäetakse ainult pruuni ja halli koorega nooremad oksad ja harud. Need nüüd paenutatakse maapinnale pöõsa ümber maha ja kinnitatakse puukonksuga maa külge. Sellele kohale, kus puukonks karusmarja pöõsaosa maa külge kinnitab, aetakse veel väike hunnik mulda peale. Suvel kuiva ilmaga on kasulik see muld niiske hoida ja seks aeg-ajalt kasta.

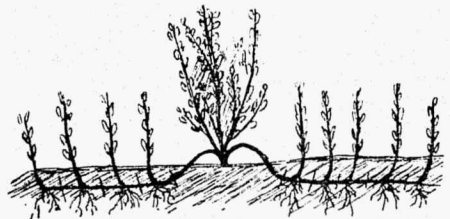
Külviaastal on tarvilikumaks hoolitsuse tööks umbrohu hävitamine. Enne heinaorase tärkamist peab sellega olema küllalt ettevaatlik, et ühes umbrohuga ei tõmmataks mullast välja idanevaid heinaseemneid. Niipea kui heinaorase read juba selgelt nähtavad, tulevad lapid hoollega umbrohust puhastada ja puhtad hoida kogu suve.

Järgneb seemnekülville pikem põua-periood, on soovitatav lappe ettevaatlikult kasta, seni kui heinaoras tarvilikult juurdunud.

Sügisel, umbes septembri esimestel päevadel, tulevad kõik vaatluslapid korralikult üle niita.

Järgmistel aastatel on umbrohu hävitamise kõrval tarvilik kohendada kõplaga ka ridade vahesid. Samuti hoolitseda väetuse eest. Kõige sobivamad on selleks kasutada nitrofoskat 1 kg. 20 lapile.

Vaatluslappide rajamiseks vajalikude heinaseemnete saamiseks pöörduge kohaliku maatulunduskonsulendi poole, kuna Põllutöökoja kaasabil on võimalik tasuta heinaseemnete saamine näitelappide rajamiseks.

Karusmarja pöõsaste paljundamine.

Et karusmarjapöõsa oks, mis maha paenutati ja mullaga kaeti paremini ja kiiremini juurduks, tarvitatakse veel mitmesuguseid võtteid, näiteks: oksa alumisele küljele lõigatakse väike sämp, või jälle tükike koort ära, või lõigatakse umbes 2 mm laiune rõngas koort ära, seotakse oks traadiga või sitke nõõriga see koht kinni, mis mullaga kaetakse ja kust uued juured

peavad ilmuma. Nii annab siis iga mahapaenutatud oks ühe uue taime, mis aasta pärast vana põosa küljest lahti lõigatakse ja uuele kohale istutatakse.

Mõnikord aga kui mõnest heast sortist mis vähearvuliselt esitatud, taetakse korraga palju noori taimi saada, siis paenutatakse nooremad ja pikemad oksad-harud terves oksa pikkuses maha ja kinnitatakse mitmest kohast maa külge kinni ning aetakse mulda peale. Et säärane oks ristloodis asub ja mullaga kaetud, siis juurdub ta ka

terves ulatuses ja kasvatab oksal leiduvaist pungest üles püstloodis oksad, millest igast ühest saab uus taim. Sääraselt juurdunud karusmarja põosa oksad, lõigatakse aasta pärast vana põosa küljest lahti ja kaevatakse ühes juurtega mullast välja ja lõigatakse veel tükkideks, kust siis iga üksik oksatükk moodustab uue taime. Need istutatakse veel paariks aastaks eripeenrale, parajas kauguses, kus nende eest hoollitsetakse, kuni neid marja aeda võib istutada. J. K.

Võtame osa nisukasvatuse võistlusest.

Kokkuleppel Ülemaalise Maanoorte Ühendusega korraldab E. Nisukasvatavate Ühing eeloleval suvel maanoortele nisukasvatuse võistluse. Võistlusest võivad osa võtta kõik Põllutöökojas registreeritud maanoorte organisatsioonide liikmed. Suvenisukasvatuse on mõeldud kõrgema astme tööülesandena ja sellest soovitame osa võtta edasijõudnutel maanoortel, kellel on võimalik kasutamiseks saada nisukasvatuseks kõlbulikkumaa-ala.

Võistluse tingimused on järgmised:

1) Suvenisu alla võetava maa-ala suurus peab olema 25 aari (2500 ruutmeetrit). Seemneks tuleks tarvitada Diamant nisusort. Seeme ei tarvitse olla tunnustatud seemnepõllult, vaid võib tarvitada ka järelkülvidest saadud seemet. Enne seemne külvamist tuleb määrata selle puhtuse ja idanevuse % ning 1000 tera kaal.

2) Suvenisu põllu, asukoha, samuti ka väetised, maaharimise tööd, külvi-aja, hoollitsemise tööd jne. valib iga võistleja oma äranägemise järele.

3) Sügisel, pärast koristamist, tuleb suvenisu peksta hariliku viljapeksu- masinaga, terad puhastada ja kaaluda. Põhu eraldi kaalumise ei ole nõuetav, vaid põhu ligikaudse kaalu saame korrutades terade kaalu 2-ga.

4) Nisukasvatamisega ühenduses olevate andmete ülesmärkimiseks ja tasuvuse arvestamiseks kasutatakse Põllutöökoja kirjastusel ilmunud maanoorte „Taimekasvatuse arvestusvihikut“. Kõik andmed tuleb sisse kanda õigesti. Kui selgub, et on sihilikult antud ebaõigeid andmeid, kustutatakse nisukasvatava võistlejate nimekirjast.

5) Koha peal kontrollib ja hindab võistlusest osavõtja tööd maatulunduskonsulent või tema asemik, ringi vanem ja maanoorterangi poolt määratud kolme-liikmeline komisjon.

6) Korralikult täidetud arvutusvihik ja 5 kg. raskune proov suvenisu saagist tuleb saata hiljemalt 1. nov. 1937. a. E. Nisukasvatavate Ühingu (aadr.: Tallinn, Pikk tn. 40), et oleks võimalik saada saagi väärtuse kohta andmeid.

7) Lõpphindamist toimetab 3-liikmeline komisjon, kuhu kuuluvad: ülikooli põllumajanduse teaduskonna, E. Nisukasvatavate Ühingu ja Põllutöökoja esindajad. Hindamisel võetakse arvesse:

- kasvatamise tehnikat,
- saagi suurust,
- saagi väärtust,
- tasuvust.

8) Võistluse auhindadeks annab E. Nisukasvatavate Ühing 500 krooni, mis jagatakse võistlusest osavõtjate vahel, võttes aluseks lõpphindamisel saadud hindamispunktide kogusumma. Auhindade suurused on ette nähtud järgmised: I auhinnad à kr. 30, II auhinnad à kr. 20, III auhinnad à kr. 10.

Nisukasvatuse võistlusest osavõtjaid palutakse teatada oma nimi ja aadress Põllutöökojale hiljemalt 1. maiks s. a. Ühtlasi tuleks juurde märkida, millisesse maanoorte organisatsiooni võistleja kuulub. Kirjandusest on soovitatav nisukasvatuse üle lugeda „Põllumehe käsiraamatu“ II osa, lk. 45—57.

Kanepikasvatamise võistlus tasuvuse selgitamiseks.

Põllutöökoda teostab eeloleval hooajal kanepikasvatuse tasuvuse uurimist, et saada reaalseid andmeid kanepikasvatuse võimaluste ja tasuvuse kohta.

Kanepikasvatust, tasuvuse uurimise otstarbel, sünnib organiseeritud maanoorte juures järgmistel tingimustel.

1. Kanepit tuleb kasvatada maa-alal, mille suurus 10 aari (1000 ruutmeetrit). Kanepit ei ole mõtet külvata harilikule põllumaale, vaid selleks tuleks valida kas aiamaa või ülesharitud madalsoo.

2. Külviks vajalise kanepiseemne saavad maanoored Põllutöökojalt tasuta.

3. Kanepikasvatust tuleb teostada Põllutöökojalt saadud juhiste kohaselt.

Tasuvuse uurimiseks vajaliste andmete saamiseks tuleb täita vastav arveleht.

4. Korralikult arvelehe täitnud kanepikasvatatajad saavad preemiaid.

5. Kanepikasvatusest osa võtta soovijatel maanoortel palutakse teatada oma nimi ja aadress Põllutöökojale hiljemalt 1. maiks s. a.

Kuna kanepi turustamiseks on kindlad võimalused, siis võiksid selle alaga tegeleda maanoored, kellele sobiv maa-ala olemas. Töö kuulub oma iseloomult maanoorte töö kõrgemasse astmesse ja selle võiksid oma ülesandeks valida edasijõudnud noored.

Kanepikasvatuse üle on soovitatav lugeda „Põllumehe käsiraamatu” II osa, lhk. 197—199.

Linnukasvatuse tööttevõttega algame kevadel.

Linnukasvatuse tööttevõttega on kõige hõlpsam alata tegutsema kevadel, muretsedes selleks väärtuslikku materjali kas tõumunade või päevaste tibudega.

Kuna tänavu kevadel on võimalik saada sugulavatest riikliku toetusega odavamalt tõumune ja päevasid tibusid, siis seda enam tuleks nüüd sellest kinni haarata. Riiklik toetus on tõumunade ostmisel 5 senti ja päevaste kanepogade ostmisel 15 senti, mille võrra on võimalik saada ostes sugulavast tõumaterjali odavamalt, kuna see summa tasutakse hiljem keskorganisatsiooni poolt sugulavale.

Tõumaterjali tuleb osta sugulavast, kus on toodangud kontrollitud ja kust saame kõrgeväärtuslikku materjali.

Sugulavades on tänavukevadised hinnad järgmised:

Haudumismunad:

1) Kanadest, kelle esimese aasta toodang on üle 200 muna kuni 20 senti tükk;

2) esimese aasta toodang 180—200 muna kuni 15 senti tükk;

3) esimese aasta toodang alla 180 muna ja noortest kanadest, kelle 5 kuu munatoodang vähemalt 75 muna kuni 10 senti tükk.

Päevasid tibud maksavad märgitult 50 senti ja märkimata 40 senti tükk.

Kuna tõumaterjali ostjale maksetakse toetust 5 senti munalt ja 15 senti päevaselt tibult, seega tuleb omal tasuda munade ostmisel 5—15 senti ja päevaste tibude eest 25—35 senti tükkilt.

Meil on praegu üle riigi 28 tunnustatud sugulava, kust on võimalik saada kohast materjali. Lähemalasuva sugulavaga ühendusse astumiseks ja tõumaterjali muretsemiseks pöörduge kohaliku maatulunduskonsulendi poole.

Aiatee servad.

Teed aias annavad aiale korraliku ilme, jaotavad aia osadesse ja võimaldavad juurdepääsu aia üksikutele osadele. Ainult siis, kui teed ise on korras, suudavad nad kõigiti oma ülesan-

deid täita. Tee enese ilme eest on vastutav tee serv. On teeserv ebatasane, sirgusetu ja umbrohtunud, siis muutub sellega korralikumagi tee väljanägemine inetuks ja on aia välisilmele kah-

julik. Sellepärast on endastmõistetav nõue, et aiatee serv peab olema sirge ja küllalt hoolitsetud.

Meil on tarvitusel kolm teeservade rajamisviisi: kultuuride all olevad teeservad, kivist teeservad ja murumätastest teeservad. Oma kogemuste põhjal pean soovitamaks kahte esimest teeserva korrashoiu viisi.

Kultuuride all olevate teeservade paremuseks on, et hooldamistöö ei nõua erilist oskust ja kultuurid annavad ühtlasi tulu. Maa ettevalmistamine on siin vastav selle kultuuri nõudele, mida soovitakse kasvatada. Kultuuridest on teeservale sobivamad: humalad, kõrge ja madalad aedoad, aedmaasikad jne. Kõrgeid ja ronivad taimed on sobivamad suurte peateede ääres, kuna madalamad sobivad väiksemate teeservadele. Näiteks võib humalatest traat-tudege abil moodustada väga ilusaid rohelisi võlviluseid jne.

Teine teeservade korrashoidmise viis on kivide abil. Väiksemates linnaaedades tarvitatakse selleks tsemendist valmistatud kive. Taluaias võiks selle asemel tarvitusele tulla paeservad ja ümmargused põllukivid. Neil on aga see halb omadus, et vaatamata kõige piinlikumale hooele ladumise juures, jääb siiski märgatavaid konarlusi. Eriti silmapaistvad on need konarlused siis,

kui kivid on valgeks lubjatud. Peale selle annavad nad aiale külma, kalgi ilme ja pole kuigi maitsekad.

Hoopis ilusam ja mahedam on kivide rida, kui seda katab roheline taimestik. Selleks laome ümmargused põllukivid nõõri järgi ja kivide vahe täidame mullaga, millesse istutame üksikud saxifraana taimed, mis võrsudes peagi katavad kivid oma lehestikuga. Nende taimede rohelsus pääseb mõjule kohe pärast lume sulamist ja kestab hilissügiseni. Sobivamad on madalamad sordid (3 sm), mis kevadepoole kannavad roosasid ja valgeid õisi. Õievarred on 7 sm pikad ja tulevad ilu nõudel peale õitsemist ärja korjata. (Niiviisi valmistatud teeserv on ilus, püsiv ja korrashoid nõuab vähe hoolt.

Murumätastest teeserva valmistamiseks lõigatakse labidaga mättad siledast rohukamarast ja kaetakse nendega teeserv soovitud kujul ühtlaselt. Kuid sellel tee korrashoiu viisil on rida eitavaid külgi: murumätastest teeserv pole küllalt püsiv, mätaste muru nõuab liiga sagedast pügamist, sest muidu kasvab tee hõlpsasti rohtu. See liigne aja ja töönoudlus ongi peamiseks põhjuseks, miks murumätastest kasutamist aiatee servade rajamisel ei saa soovitada.

Oskar Grepp.

Maanoorteringide tegevusest.

Usadistshe maanoortering

algas tegevust Petserimaal möödunud aastal. Esimesel tegevusaastal võttis ringi tööst osa 16 liiget, enamuses 12—15 aasta vanused, kes tegutsesid kodutalus köögivilja-, juurvilja-, kanakasvatuse ja puukooli tööttevõttega 6-aarilisel pindalal. Tööde õpetamist selgitati demonstratsioon-koosolekutega. Peeti 5 juhatus-, 2 üldkoosolekut ja üks kursus, Praegu käsil ettevalmistused suviseks tööhooajaks.

Ringivanem R. Tsirul.

Stukolova maanoortering

asutati 1935. Möödunud aastal oli kodutalus tööttevõtte ringiliikmetel köögi-

vilja-, heinaseemne-, põldtaimede kasvatuses, millest võttis osa 13 liiget 14-aari suurusel pindalal. Tegevuse korraldamiseks peeti 4 juhatus- ja üks üldkoosolek, tööde õppimiseks selgituskursus ja noortepidu. Ringi tegevus toimub ringivanema elumajas. Sügisel esines 10 liiget töödega näitusel. Praegu liikmeid 18.

Ringivanem D. Tkatsov.

Nursi maanoortering,

mis asutati 1935. a. tegutses möödunud aastal võrdlemisi hoogsalt. Ringil on 47 liiget. Tegutsesid aiandus-, spordi-, käsitöörühm ja kirjanduse õping. Kodutalus lahendasid noored tööttevõtte-

ga taimekasvatuse küsimusi 10-aarilisel pindalal. Kuuel liikmel olid juurvilja väetuskatsed lubisalpeetriga. Ühiselt korraldati huviõhtu, 9 üld- ja 16 juhatuse koosolekut. Koostati ka oma ajakiri „Tuleviku tähistel“. Ringil oli kokku tulu Kr. 63.40, Praegu eeloleva suve kavade koostamine käsil.

Ringivanem **H. Ploom.**

Pamma maanoortering.

14. märtsil pidas Pamma maanoortering oma aastapeakoosolekut, mis ühtlasi tähistas ringi 4-dat aastapäeva. 1936. aasta jooksul on ring pidanud 11 töökoosolekut 142 liikme osavõtul. Neil koosolekudel on selgitatud 21 noorte huvialasse putuvat küsimust. Aasta jooksul on korraldatud kolm piduõhtut. Esinenud Karja põllumajanduslikul näitusel kolme väljapanekuga (2 köögivilja väljapanekut, 1 — kodujänesed) ja saadud üks I ja kaks II žuhinda. Aiandusharus tegeles 13 liiget köögiviljade kasvatamisega, kellest viisid töö lõpule 8 liiget. Hindamisel said I auhinna 4 liiget: M. Erlich, O. Väli, M. Kärm ja L. Luiga. II auhinna said kolm ja III auhinna kaks liiget.

Kuna mõni aasta tagasi puudus kohapeal kindlasihiline noorte koondis ja noortel puudus vähemgi oskus seltskondlikus töös, siis on maanoorte ring sel alal nelja aastaga ärateinud kaunis suure töö. Olemasolevate jõududega on läbi töötatud seltskondliku kasvatuse, lavakunsti, aianduse ja esperanto õpiringi kavad. Muu hulgas on arendatud ka kõneoskust nii, et noored julgevad kaunis hästi esineda avalikkuse ees, kuna varem tuli kaua kaubelda isikuga, kes juhatab koosoleku ja võimlemisi noori seks leidus üksikuid. Samuti on arendatud enda väljendamisvõimet kirjalikult, selleks toimetab ring oma ajakirja-seinalehte.

Ringi tegevus ei piirdu vaid oma liikmetega, vaid on püütnud jõudumööda kaasaadata ka ümbruskonna arengule. Selleks on igal aastal korraldatud 4—5 sisuka eeskavaga piduõhtut kohapeal ja käidud lavalist külakosti pakkumas ka ümbruskonnas. Ringi kutsel on Pammamas kõnelemas käinud terve rida eriteadlasi mitmeilt aladelt. Ringi liikmed on kaasaaidanud Vabaduse- ja Võidupühade aktuste korraldamisel.

Ringi juhatusse kuuluvad 15—20-aastased noored: esinaine neiu L. Vaher, abi neiu M. Gutmann, kirjatöimetaja O. Grepp, laeur O. Prener. Raamatukogu hoidjaks on neiu A. Nuudi. Ringivanem ja kogu tegevuse juht on Pamma algkooli naisõpetaja H. Kipper.

Ringi töö on leidnud hindamist ka väljaspool. Neljandaks aastapäevaks sai ring Haridusministeeriumist 100 kr. toetust raadioaparaadi muretsemiseks.

Kirjatöimetaja **O. Grepp.**

Greveli maanoortering

tegutsetes möödunud aastal teist aastat. Ringil oli 14 liiget, kes harisid kodutalus võistluse alusel 11,2-aarilise pindala. Võistluse aladeks oli köögivilja-, juurvilja-, heinaseemne kasvatuse ja puukooli rajamine. Neli liiget korraldasid ka väetuskatseid juurviljaga. Tegevuse selgitamiseks olid demonstratsioon-koosolekud puukooli asutamises, õunapuude okuleerimises, ja veiste eest hoolitsemises. Ring võttis osa Petseris korraldatud näitusest. Ringi tulud olid kokku 22 kr. 75 senti. Tegevust raskendab vastava venekeelse kirjanduse puudus.

Ringivanem **P. Isakov.**

Kasaritsa-Jaani maanoortering

asutati 1935. Ringil on 32 liiget. Möödunud aastal peeti 13 üld- ja 5 juhatuse koosolekut. Korraldati ujumis- ja vetelpäästekursus. Kodutalulises ringi liikmetel 800-aarilisel pindalal aedvilja- ja põllutaime kasvatamise võistlused. Ringil on 25-köiteline raamatukogu. Ringi edaspidise tegevuse arendamiseks on vajalik põhjalikumalt juhte ette valmistada.

Ringivanem **P. Laugamets.**

Sänna noortering

tegutseb teist aastat, sest asutati alles 1936. a. kevadel. Ringil on 35 liiget ning ring pidas 5 üld- ja 3 juhatuse koosolekut. Kodutalulisesandeid lahendas taimekasvatuses 25 liiget niidu-, põlluheina ja juurviljakasvatamises. Sügisel korraldati lõikuspidu koos Rahvaraamatukogu Seltsiga. Koostöö areneb hästi. Ring kasutab seltsi 800-köitelist raamatukogu.

Ringivanem **E. Ploom.**

ÜENÜ „Ago” os. maanoorteringis on 47 liikmest enamuses täisealised. Tegutseti esijoones mitmesuguste väetiskatsetega, mida korraldas 20 liiget ja hariti ühiselt 1½ Riia vakamaad lina, millest saadi puhastkasu Kr. 131.39. Ringil on oma kroonika-kuukiri „Aovalgel”.

A. Jagomägi.

Stehnovno maanoortering

tegutseb tänavu kolmandat aastat. Ringil on 16 liiget, kes möödunud aastal võtsid osa võistlustest kodutalu juurvilja- ja köögiviljakasvatuse ja puukooli alal 9,6-aarilisel pindalal. Töid selgitati näitekoosolekute varal. Ring peab koosolekuid Stehnovno algal.

Ringivanem E. Obdumov.

Ü. E. N. Ü. Saadjärve os. põllumajandusharu

töötab juba 1926. aastast alates, ning koondab enese ümber praegu 25 noort, peamiselt üle 20 aasta vanuse.

Neist poolel liikmed võistlesid kodutalu teostatavate ülesannetega kartuli, kaera- ja odrakasvatuses peamiselt katsete alal 200-aarilisel kogupindalal. Liikmetel on võistlusest osavõtmas ka 27 mesiperet.

Haru pidas aasta jooksul 12 juhatuse ja 10 üldkoosolekut. Korraldati ka kaks põllumajanduslikku kursust. Töötab oma lugemislaud 7 ajakirja ja kahe ajalehega ja raamatukogus on 85 köidet raamatuid.

Joh. Reimann.

Kutsekoolide vaheline suusavõistlus.

Suusatamise rahvusspordiks kujunemisel aitavad südilt kaasa ka põllumajanduslikud koolinoored. Tänavu kolmandat aastat peeti 14. märtsil põllumajandusliikude koolinoorte suusavõistlused Jänedal, kuhu oli tulnud osavõtjaid põllumajandusliikudest kutsekoolidest üle Eesti.

Võistluste korraldajaks oli mõttealgataja ja senine korraldaja Jänedal Põllutöökeskkooli Spordiring.

Võistlused avas võistluste patroon — põllumajandusliikude kutsekoolide nõunik E. Terasmäe.

Halbadest lumeoludest ja paljutuntud raskest Jänedal maastikust tingituna ei suudetud küll püstitada rekordilisi tagajärgi, kuid siiski võib märkida päeva üldist õnnestumist.

Tehnilised tagajärjel 5. klm. suusatamise alla 18 a.:

1. Põldra (Jänedal ptkeskkool) — aeg 25.05; 2. Peet (Jänedal ptkeskkool) — aeg 28.58; 3. Ormisson (Jänedal ptkeskkool) aeg 29.14; 4. Zirk (Helme ptkool) — aeg 31.36; 5. Peedu (Tooma sooparand. kool) — aeg 31.37; 6. Kadak (Tooma sooparand.-kool) — aeg 32.26.

10 klm suusatamises: 1. Kuningas (Jänedal ptkeskkool) — aeg 49.13; 2. Teder (Jänedal ptkeskkool) — aeg 51.17; 3. Pahkla (Jänedal ptkeskkool)

— aeg 51.26; 4. Paju (Tooma sooparanduskool) — aeg 52.45; 5. Rootalu (Jänedal ptkeskkool) — aeg 53.07; 6. Malsub (Jänedal ptkeskkool) — aeg 55.50.

18 klm suusatamises: 1. Rootalu (Jänedal ptkeskkool) — aeg 1.31.06; 2. Kuningas (Jänedal ptkeskkool) — aeg 1.32.04; 3. Kärner (Jänedal ptkeskkool) aeg 1.33.30; 4. Teder (Jänedal ptkeskkool) — aeg 1.36.46; 5. Visnapuu (Helme ptkool) — aeg 1.40.27; 6. Truuvälja (Helme ptkool) — aeg 1.45.34.

4×5 km teatesuusatamine: 1. Jänedal ptkeskkooli A meeskond koosseisus: Malsub, Põldra, Ormisson, Peet. 2. Jänedal ptkeskkooli B meeskond, koosseisus: Kärner, Mukk, Orgmets, Pahkla. 3. Helme ptkooli meeskond, koosseisus: Savik, Zirk, Truuvälja, Visnapuu. 4. Tooma sooparanduskooli meeskond, koosseisus: Peedu, Vaigur, Kuldner, Paju. 5. Vahi põllutöökooli meeskond, koosseisus: Korjus, Reier, Jalak, Krek.

Koolidest tuli üldvõitjaks Jänedal põllutöökool, omandas sama kooli kooperatiivilt väljapandud rändauhinna jäädavalt ja Põllutööministeeriumi poolt väljapandud auhinna teistkordselt.

Endel Kasterpalu.